

Előzetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, szeptember 2.

A szegedi kiállítás.

Az első mezőgazdasági kiállítást ma nyílja meg az ország legnagyobb vidéki városában, a nagy magyar alföld metropolisában, az újjá épült Szegeden, a király képviselője, József főherceg.

A kiállításon képviselve van az országnak minden gazdasági egyesülete s ezzel kapcsolatban az Országos Magyar Gazdasági Egyesület ott rendezi az ötödik gazda-kongresszust.

A kiállítás oly nagy arányu, hogy felülmúl kereteivel minden eddigi vidéki kiállítást, sőt felülmúlja a milleniumi kiállításnak mezőgazdasági osztályát is.

Olyan eredmény, a melyre a kiállítás rendezői büszkék lehetnek. De ha megdölgünk azt, hogy Magyarország emmenter agricultur állam s arra is gondolkunk, hogy ez csak az első mezőgazdasági kiállítás, csodálkozunk kellene felette, hogy még csak ennyire vagyunk.

Ismerve azonban a liberális gazdálkodást, mely csaknem három évtizeden keresztül mindig csak a nagy ipar és kereskedelem érdekeit istápolta, melyek nem ritkán jöttek ellentétbe a mezőgazdaság érdekeivel, a földmivelés érdekeinek előmozdítására pedig, eltekintve az utóbbi egy-két évben történt törvényhozási intézkedésektől, éppen semmit, vagy

vajmi keveset tett, — ismerve azt az elkeseredett harcot, a melyet 4—5 évvel ezelőtt az agrármozgalom ellen indított a magyar szabadelvűség, — — — méltán csodálkozhatunk felette, hogy mégis ennyire haladtunk.

Annyira vitte a liberális kormány az ő gyűlöletét az agráriusok iránt, hogy az Országos Magyar Gazdasági Egyesület érdemes elnökét, Dessewffy Aurél grófot kibuktatta az elnöki székből s a III. Gazdakongresszus megtartása elé akadályokat gördített.

És ma Széll Kálmán azt hangoztatja miniszterelnöki programbeszédjében, hogy figyelemmel kell lenni a gazdaosztály minden tagozatának érdekeire és Magyarország agráriusai zászlaja alá csoportosulnak és speciális védelmet követelnek a középbirtokos és kisbirtokos osztálynak, mert ezer év óta és a beláthatatlan jövő időkig a földbirtokos osztálynál vannak letéve nemzeti létünk legnagyobb garanciái. Ennek az osztálynak ereje, a nemzet ereje. 1848 óta ezen osztály érdekében semmi sem történt. »Sőt mikor ötven évvel ezelőtt nagylelkűen, de végzetlen nagy könnyelműséggel és a legcsekélyebb előrelátás nélkül lemondott ősi jogairól, ezt a lemondást, ezt az önzetlenséget az ország csúnyán hálálta meg.«

És az agráriusok követeléseinek nagy súlyt kölcsönöz az a körülmény, hogy

főrekvéseiknek őszinte barátja Széll miniszterelnök és Darányi, a földmivelési ügyek lelkes vezére.

Ilyen auspiciumok között, abban az időben, a mikor a külföldön oly nagy diadalt arattak az agráriusok, a magyar kormány hathatós támogatása mellett nyílik meg az első mezőgazdasági kiállítás s a magyar gazdák szövetségének ötödik kongresszusa.

Mindkettőt örömmel üdvözljük, mindkettőnek őszintén óhajtunk sikert. Méltán várunk sok jót, különösen a gazdakongresszus működésétől, mert most már nem kell attól tartanunk, hogy a kongresszus üdvös határozatai papíron maradnak, hanem hisszük, hogy megvalósítva, életbe léptetve közrefognak munkálni a magyar földmivelés ügyének felvirágoztatására, a magyar birtokos osztály fontos érdekeinek előmozdítására.

Chlumetzky missziója.

Valahányszor nagy ellentétek merülnek föl a magyar és osztrák kormány között, mindannyiszor fölmerül a politika homályos mélységéből báró Chlumetzky, a becsületes és jószívű partementaire, aki azonkívül, hogy jó osztrák és tehetetlen politikus, még Széll Kálmán miniszterelnöknek is jó barátja.

Ez a jó ur a közelmúltban ki volt szemelve osztrák miniszterelnöknek, de csakhamar kisült róla, hogy egyáltalában nem tudna magának az osztrák pártok közt többséget sze-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Oh, ne duzzogj!*)

Irt: Czanner Lajos.

A józan embernek könnyű a részeg utánozni, de a részegnek a józant utánozni lehetetlen. Az okos ember is mondhat bolondot, de a bolond embertől okosat várni nagyon bajos. A ki tehát okosat vár, az jobban teszi, ha mindjárt abban hagyja. Engedjék meg, hogy a közbűves következtetést kihagyjam.

Hanem helyette megpróbálom okos lenni. Miután pedig az okos embertől legalább életében egyszer várnak egy szentenciát, hát mondok én is egy szentenciát. A mennyiben nem válna be, — remélem, hogy lesz még rá időm, mert akkor egyszerűen nem ez az az egyszerű.

Az én szentenciám ez: a fájdalom mindig abszolút, az öröm mindig relatív. Különösen a második részre helyezek súlyt. A mi ugyanis az egyiknek öröm, az a másikkal közönyös, sőt kellemetlen lehet. Például felolvasást tartani, tárczát írni, sokszor egyiknek öröm, a másikkal pedig — a ki hallgatja, vagy olvassa — föltötte bosszantó. A bor sokszor egyiknek öröm t. i. annak, a ki eladja, a másikkal pedig — a ki megissza — fájdalom szülője. Azért is az

örömmel és a vele kapcsolatos dolgokkal sohasem tudtam tisztába jönni.

Igy például sokszor hallottam azt, hogy de jól mulattam, de nagyot lumpoltam és sohasem tudtam tisztába jönni azzal, hogy tulajdonképpen mi az a lumpolás. A fölmaradás még nem lumpolás, mert hiszen akkor a bakterek volna a legnagyobb lumpok. Az ivás sem lumpolás, mert hiszen akkor az országos vinczellériskola igazgatója országos lump. Az éneklés sem lumpolás, mert hiszen akkor az opera tagjai mind lumpok volna. Különböféle hiányos magyarázatok után végre egyik barátom leg-helyesebb magyarázatát adta a lumpolásnak a következőkben: Tégy a zsebembe egy százast és gyere velem, majd megmutatom.

Ez a barátom egyébként azt a elvet vallotta, hogy:

— Két dolog van a világon, az mit ki nem állhatok: lefeküdni és fölkelni.

Ugyanez a két dolog pedig másoknak nagy örömet okozhat. Például egy beteg, a ki vagy öt hónapig nyomta az ágyát, bizonyára roppant örömet érez, mikor orvosa megengedi, hogy fölkelhet. Azért mondja a latin: si duo faciunt idem, non est idem: ha ketten ugyanazt csinálják az mégsem ugyanaz.

Az utazásnál mindenki arra fordítja főfigyelmét, a mi hajlamainak leginkább megfelel. Innen van, hogy olyan kevés a jó utitárs. Mert jó utitárs csak az lehet, a ki a komplikált gyönyörűségből ugyanazt akarja kihá-

mozni, a mit mi. S azért nem tudnám hamarjában megmondani, mi rosszabb, egyedül utazni-e, vagy rossz utitárral utazni. Egyedül utazni unalmas, de rossz utitárral utazni borzasztó.

Nekem szenvedélyem az utazás. Utazom, nem hogy tanuljak, nem hogy mindent lássak, nem hogy e, vagy ama mozgalomban részt vegyek, hanem utazom, hogy utazzam. Sok várost bejártam, de sehol sem voltam sokáig, mert nem azért voltam Párisban, Londonban, Amsterdamban, hogy a mű- és gyáripart tanulmányozzam, hanem egyedül és pusztán azért, hogy mondhassam, hogy ott voltam. Erre pedig utig elég huszonnégy óra, vagy legfeljebb negyvennyolcz. Így kerültem két napra Velenczébe is, a hol az előbbi dolgot tapasztaltam, t. i. hogy egyedül utazni unalmas, de rossz utitárral borzasztó.

Utleirást ne várjanak tőlem, mert ahhoz nem utazás kell, hanem talentum. Olvastam én utleirást Egyiptomról olyan urtól, a ki sohase látott piramist. Leült egy fotelbe az íróasztala mellé, magára terített egy plédet, a fotel mellé tett egy koffert, elővette a Bäckert — és utazott. Mikor a hangulat meg volt, ledobta a plédet és irt. Irt szebbnél-szebb utirajzokat Kináról, Egyiptomról, Indiáról és a többi. Fotelben beutazta az egész világot. Annyira beleképzelte magát, hogy sokszor önkéntelenül így szól: az uton roppant sokat szivarozom; pedig nem volna szabad, de az uton meg nem állja az ember.

*) Mutatvány szerzőnek »Ostorpattogás« című művéből.

rezni. Hogy hajlandó lett volna-e a 14-ik paragrafusba bujtatott abszolutisztikus rendszer eszközeivel kormányozni, azt már nem kérdezték tőle, mert arra Ausztriában mindig találnak embert. És így nem volt szükség olyan emberre, mint a derék, jószívű és öreg Chlumetzkyre, akiről föl lehetett tenni, hogy esetleg még lelkifurdalásai támadhatnak.

És így Chlumetzky nem tehetett egyebet, mint azt, hogy megmaradt a politikai passzivitás terén, csöndes, szemlélő gyanánt s legfőleg akkor lépjen az előtérbe, amikor hasznát veheti az osztrák kormánypolitika.

És ugylátszik, ez az idő most bekövetkezett. Chlumetzky régi barátja Széll Kálmánnak. Már egyszer ezt a barátságot kiaknáta az osztrák politika arra, hogy Széll és Thun között fölmerült nagy differenciákat kiegyenlítse. Ami nem sikerül a politikai harcok megfeszített erejének és tülekedésének, az sokszor sikerül a baráti intervenczióknak. A jó barátság kedvéért megalkusznak sokan még a politikai lekiösmérettel is.

Chlumetzky tehát, aki (mint említettük) jó barátja Széll Kálmánnak, tegnap váratlanul és bejelentés nélkül megjelent Rátóton, hogy látogatást tegyen a magyar miniszterelnöknél. Nem valószínű, hogy baráti aggodalom vezette Rátótra, mert hisz a magyar miniszterelnök megrendült egészsége már helyreállt, legalább annyira, hogy azok, akik egészségi állapota iránt melegen érdeklődnek, megnyugodhatnak.

Sokkal valószínűbb, (és ezt politikai körökben nem is titkolják) hogy Chlumetzky urnak missziója van, amely rátóti utazásával szoros nexusban van. Az a missziója, hogy miután Budapest és Bécs között olyan nehezen megy az érintkezés s az alkotmányosság és abszolutizmus oly nehezen közeledik egymáshoz, hadd közeledjék hát Rátót és Bécs egymáshoz.

Mi lesz a delegációval?

Ez a nagy, nyugtalanító kérdés vezethette Chlumetzky urat Bécsből Rátótra, hogy amit a politika bölcsessége megoldani nem tudott, talán a barátság meg tud fejteni.

Ez a feladat azonban túlhaladja a barátság erejét s éppen azért nem igen bizunk Chlumetzky missziójának sikerében.

6%-os közköltő-emelés.

—id— Évek óta riasztja Nagyvárad város polgárságát a közköltő-emelés réme. Az elmúlt évben pláne hivatalos nyomtatásban is felütötte fejét, csak egyes tételek redukálásával lehetett az egyensúlyt helyreállítani Nagyvárad város ez évi költségvetésében.

Bizony a mai sanyaru viszonyok között az eddigi adóteher is elviselhetlenül nehezedik a város polgárainak vállaira. A városi közköltő tulajdoni részét a háztulajdonosok és az iparos és kereskedő osztály fizeti. A háztulajdonosok pedig már is megvannak terhelve mindenféle közterhekkel, az ipar és kereskedelem pedig pang. Nem csoda tehát, ha borsózik minden embernek a háta az újabb terhektől.

Pedig a mi eddig ijesztő rém volt csupán, Nagyvárad város jövő évi költségvetésében szomorú valóságként meg fog jelenni.

Ragány János városi főszámvevő most állítja össze az 1900. évi költségvetését a városnak. A váza már meg van s ebből kísértetiesen világosodik elő a közköltő-felemelés s keletje. És ez nem is olyan 1—2%-os sovány váz, hanem 5—6%-ot mutat.

A regále kötvényeken tudtunk s az ez által elmaradt kamat jövedelem helyén nagy ür tátong, amelyet pótladó emeléssel kell bedugni.

Ez a kérdés Nagyvárad város tanácsában is szóba jött s nem találtak rá módot, hogy kerüljék el a közköltő-emelést.

Felmerült, hogy ha Nagyvárad városa elodázná az iskolák építését és a létesítendő selyemgyár részére adandó hozzájárulást, talán ellehetne oszlatni a deficitet a közköltő-emelése nélkül is.

Azonban szerintünk erről szó sem lehet. Az iskolák építését tovább el nem odázhatjuk, mert a mostani olasz-i leány és újravárosi fiúiskoláknál már nemcsak tarthatatlanok, hanem egyenesen botrányságok az állapotok hiába épült ki az olasz-i fiúiskola.

Végre is a szegény-bélyeg viselése nélkül nem lehet a legutolsó helyre tolni továbbra is az iskolák ügyét. Ezt nem engedi a paedagogiai érdek, de még inkább a zsenge gyermekek egészsége. A kormány képviselője is érthető

türelmetlenséggel nézi már a mostani állapotokat s könnyen ránk üthet egy erős miniszteri parancs.

A selyemgyár térhe alól sem húzhatjuk ki magunkat; beadtuk a derekunk, viselnünk kell a következményeket. Különben is a selyemgyár vállalkozóinak a miniszter már megadta a leg súlyosabb és legjobban firszirozott feltételt, a kedvezményes vasuti szállítást, tehát ellehetünk készülvé, hogy mihamarabb betoppan a német és követeli a részére megszavazott hozzájárulást.

Ilyen körülmények között nagyon kétséges, hogy találunk-e majd a kész költségvetésben olyan megfelelő összegű tételt, amelynek törlése révén ideig-óráig tovább riaszthatjuk a közköltő-felemelés kísértetét.

Kartell a nagyvárad malmok közt.

Az adok-veszeknek világszerte ismeretes és elterjedt rut közgazdasági betegsége befurakodott Nagyvárad piaczára is. Arról értesítenek minket, hogy a nagyvárad malmok kartellbe léptek a gabonapiacson s parancsolni akarnak az áraknak, hogy azok tetszés szerinti fokra süljedjenek, amikor azután meg jön a malmok vásárló kedve is.

Ismeretes dolog, hogy a földműves nép a szükségtől szorongattatva ilyenkor viszi terményeit piacra, jóllehet minden eszélyesség tiltja ezt a tömeges piacra szállítást. A tömeges szállítás, de meg az a tudat, hogy a termény ára mulhatatlan szükség van, rémitő módon lenyomja a gabona árát. Aki csak nézegeti az ár hullámzásokat aratás után, az könnyen meggyőződhetik a mondottakról.

Hanem a szükség parancsol és a tömeges piacra szállítás ellen hiába minden érvelés. A múlt évben a német Bund der Landwirthe agitálásának sikerült Németországban ezt a folyamatot meggátolni és a német kisbirtokos halogatta gabonájának eladását pár hónapig. Magyarországon azonban még sohsem sikerült. Olyas féle dolog ez, mint a pánik által megriasztott közönséget visszatartani a kijárástól.

Ha valahol, úgy Biharvármegye az a hely, ahol éppen az egészségtelen mezőgazdasági vi-

Elmentem tehát Velenczébe; nem fotelben, hanem gőzhajón.

Olaszországról és az olasz természetről, mely erőszakos, tolakodó és lármás, nem akarok írni, sem az ugynevezett első benyomásokról, hanem csak arról a házaspárról, a melylyel — nem tudom, szerencsémre-e — másnap reggel megismerkedtem. A Márk-téren reggeliztem az árkadók alatt. A szomszéd asztalnál egy középkori férfi ült egy középkori nővel, meg egy fiatalabb asszonnyal. Mindenük újságot tartott kezében, olasz újságot, a melyből láthatólag nem olvastak, hanem csak a forma kedvéért tartották a kezükben. Én nem ismertem volna fel bennük az idegent, de az élesszemű emléktárgyáruló-suhanczok sűrű odatolakodása sejtetni engedte, hogy nem olaszok.

A fiatalabb nő valami áriát dudolt. Ráismertem. Egy keringő volt a Bányamesterből. Talán németek. Egyszerre csak elkezdte a szövegét is dudolni: „Oh ne duzzogj . . .”

Magyarok voltak.

— Csak ne czélogass, szólalt meg a férfi. Ti mindig csak a kávéházba ültek. Már kilencz óra és még semmit sem láttunk. Siessünk a Doge-palotába.

Az asszonyka félrehuzta a száját s kelleltlenül mondta:

— Nem bánom

Az öreg asszony is czihelődni kezdett. Én szó nélkül ültem a kávé mellett, de magam-

ban nem bántam volna, ha még maradnak. Nem akartam megismerkedni velük, de jól esett a sok olasz darálás között a magyar szót hallanom. A szemfüles emléktárgy-áruló suhanczok belőlem is kinézték az idegent és nem hagytak békét tolakodó kínálgatásaikkal.

— Nem kell, törtem végre ki magyarul. A szomszéd asztal magyar embere felém fordult s nyomban rá kitörő örömmel ugrott föl; bemutatta magát.

— Dr. Siska vagyok Erdélyből. Ne vegye rossz néven, de hallottam a szavát s roppantul megörültem, hogy magyar embert látok. Engedje meg, hogy bemutassam családomnak. Szabad tudnom, kihez legyen szerencsém?

— Bodros Lajos vagyok Budapestről.

Negyedóra alatt jóbarátok lettünk. Eleinte én is örültem, hogy nem vagyok egyedül, de csakhamar más nézetre jutottam. A fiatal nő — jól sejtettem — a doktor felesége volt, az idősebbik pedig az anyósa. Igazság okáért sietek megjegyezni, hogy nem olyan viczezbeli anyós, hanem egy véghetetlenül szeretetreméltó tisztas öreg asszony. Mihamar megkaptam a magyarozatát az előbb hallott párbeszédnek is. A férj nagy műbarát, a ki egy világgért el nem szalasztana egy képkiallítást, egy muzeumot s órákig eltud álldogálni egy Tintoretto előtt, a hölgyek pedig, nagyon természetesen, az élet tarkaságát és változatosságát szerették megfigyelni. A doktor egy lelkes tanulmányba fogott Velence műtörténeti nagyságáról, melyhez

én néha-néha egy-egy udvarias helyeslést csatoltam. Ez lett a vesztém.

— Tudja mit, kedves honfitárs, látom, hogy ön is tud lelkesedni a nemes izlésért, hagyjuk itt az asszonyokat és gyerünk a képtárakat firtatni. Veletek majd délben találkozunk a hotelben, fordult a hölgyekhez.

Azt mondjam, hogy én nem lelkesedem a nemes izlésért? Kelleltlenül hát, de veletek tartottam.

A mit az nap a vezetőktől, mert vezetőket is fogadtunk, a Tizianokról, Tintoretokról, Rafaelekról és mindenféle festészeti iskolákról hallottam, elég lesz egész életemre.

Az én programomban gondolozás, kávéházak, muzsikás vendéglők s hasonlók szerepeltek és e helyett lent jártam a dogék börtönében és fent mászkáltam egy toronyban, a hova állítólag Napoleon fellovagolt. Ha Napoleonnak úgy tetszett, ám tessék, az én turista-elvem más: hegy alulról, muzeum kívülről, korecsma belülről szép.

Délre halálfáradtan értem a hotelbe, hova dr. Siska szintén magával czepeelt. Röviden, de velő nélkül ebédeltünk s minden udvarias szabadkozásom daczára egész délután ismét műremekekben gázoltunk.

— Egyszer van itt az ember, hát nézzünk meg mindent, mondta ő. Én is azt tartottam, de én mást érteitem a minden alatt.

Ugy volt, hogy együtt vacsorálunk. Estére azonban az én doktorom velem együtt oly

szonyok miatt, dühöng nagy mértékben az aratás utáni tömeges eladás. A kisgazda szorult helyzetében kénytelen kevés gabonáját rögtön a kicséplés után behordani Nagyváradra s itt azután teljesen a konjunkturák karjaiba veti magát, csak hogy pénzt lásson és kifizethesse mulaszthatlan adósságait.

Aki ismeri a nagyváradai gabonapiaczi viszonyokat, az tudja azt is, hogy a paraszttól a gabonát a terménykereskedő veszi meg. A malmaink ugyanis nem foglalkoznak kis vétellekkel, e helyett a terménykereskedő egy bérelt pinczében összegyűjti a heti vásárban vett gabonákat s nagyban eladja a malmoknak. A három nagyváradai malom eddig így szerezte be szükségleteit.

Most azonban megváltozott minden. A három malom megegyezett ugyanis, hogy *terménykereskedőtől egyáltalában nem vesznek gabonát.*

Mi következik most már ebből? A terménykereskedő félbehagyja a vevéssel, mert nem tudja értékesíteni s a már beszerzett gabonát elhelyezi a közraktárban, hol meg a díjak sújtják terhesen, vagy amennyiben folytatják a vételt, oly árt ígérnek helyzetükből kifolyólag a parasztagzának, amely éppenséggel nem felel meg a mostani áraknak. A kisgazda tehát kénytelen gabonáját hazavinni vagy potom áron eladni.

Ebben kulminál a nagyváradai malmok káros tevékenysége a nagyváradai piacon. Persze, ha raktárszövetkezetek útján lehetne összegyűjteni a szegény ember gabonáját s így versenyképessé tenni, minden megváltozna, hanem így a nagyváradai malmok önzése is bőven érvényesülhet a piac megrontására.

Még egy panaszt említünk meg e helyen a malmok ellen, hogy Csehországból hozatják hivatalnokait és idegenből munkásaikat.

Nagyváradai élet.

A kongresszusok városa. — Zichy Jenő a Dreyfusard.
— Vége a vakációnak.

A pinczerek kongresszusa úgy ért véget, hogy belefutott a pezsgőáradatba. A kongresszus tagjai teleshívták magukat pezsgővel mint a szivaes, — erősen feltették magukban, hogy ezt a drága, drágább, legdrágább mulatságukat egyesült erővel

fáradt volt, hogy valóságos dühvel rohantunk haza, lefeküdni.

Harmadnap reggel én a hajóra készültem, és a vasutra, hogy tovább utazzanak.

Önfeláldozásomnak az volt a jutalma, hogy bucsuzáskor az asszonyka így szólt:

— Maga rossz ember. Egész nap a muzeumokba czeperi az uramat, minket meg itt hagynak ebben a nagy idegen városban.

Ez több volt, mint a mit szó nélkül el-tűrhettem volna.

— Nagysád, ha valakinek, úgy nekem van jogom duzzogni. Ha tudná, hogy még sohasem szerepeltem a muzeumlátogatók statisztikájában, nem beszélne így.

Beszédemre a doktor vágott savanyu képet s bosszusan kezdett dobolni az asztalon.

A jó öregasszony csak mosolygott és hallgatott. Darabig némán néztünk egymásra s egyszerre mindenünk elmosolyodott és elkezdtük dudolni:

„Oh ne duzzogj!”

Válmi készültünk.

— Ugy-e, meglátogat majd minket?

— Okvetlenül, ha szabad. Hol laknak, nagysád?

— Keserü-Patakon.

— Mindenesetre elmegyek. Ott legalább nincs muzeum.

fogják vendégeiken bevasalni minél előbb. Annyi igaz, hogy a kongresszusok városában — már t. i. Nagyváradon, a hogy ez idő szerint illik magunknak tetszelegni, — a pezsgőzés tekintetében a vendéglős kongresszus érte el a legnagyobb rekordot. A helyzet ily nagy magaslátára még csak egyszer emelkedtek vendéglősök és pinczerek, a midőn ugyanis elhatározták a fővárosban, hogy ezután nem fogadnak el semmiféle „trüingeld“-et. Azt mondják, hogy ez is arra a sorsra jutott, a mire határozati javaslatok szaktak jutni, a melyek fölött a démonok üzék gonosz játékukat. A kongresszusok közül még egyből lesz részünk, az orvosok kongresszusából, a mely már korántsem lesz oly hangos, hanem komoly méltóságjeljes, mint egy látogatás a páciensnél.

Zichy Jenő gróf üdvözlő táviratot küldött Laborinak és azóta Zichy Jenő Dreyfusard. De ki is az a Zichy Jenő? Ez idő szerint a legnépszerűbb emberek egyike Magyarországon, kit élte delén már a Pantheonba helyeznének. Nem csak a születés, de a szellem s a vagyoni arisztokrátiája, szóval megfelel a mai kor izlésének. És ettől a magyar földi bálványtól bámulói csak olyat várnak, a mi megfelel a hozzákötött bizalomnak. A spanyolt büszkének szereti mindenki, a nagyot meg minden cselekedetében nagyok és fonségesnek, mely nem törődik semmi kicsinyessel, semmi köznapival. A köznapi dologgal való foglalkozás csak ilyen magunk fajtájú tucatzembereknek való, a kik mind egy kaptafára dolgoznak. Önkénytelenül is kitör tehát belőlünk a keserűség, a midőn csak egy szempillantásra is nem olyannak látjuk szívünk bálványát, ahogy egyéb tetteiből képzeljük. Hogy felháborodott a francia nemzet, a midőn Balzac-t hálóköntösben látta ábrázolva. Sújtásos vágyai és képzelete van nemcsak a magyarnak, hanem az egész világnak is. A magaslaki kastély urától, a magyarok őshazájának kutatójától nem is várunk mást, mint azt, hogy mindig dicső nemzeti czélokért törjön előre és nagyot nézünk, a midőn annak a bizonyos táviratnak s Dreyfusard érzelmeinek híre szalad az ország minden részébe. Igen, mert ez annyit jelent *nála*, — más közönséges embernél *nem*, — mintha a nemes gróf nagyváradai mértéket alkalmazva, a legrafinrozottabb gigerli öltönyben a Magyar király sarkon füttyörészné a legrégebb verkli parthiét.

A diákok pár nap óta bucsut vettek a háztól, határtól, öreg diófától s a Bodritől s azóta újra népes lett ez Uri-utca tájéka. A kereskedők boltjai is telve vásárlókkal. És ha letelik a 10 kinos hónap, ismét összeül az országos közoktatásiügyi tanács és tárgyalja a középiskolák reformját. Kimondja először is a reform szükségét, megvitatta módosztatit, a tantervreviziót, a klasszikus nyelvek és reál tantárgyak tanítását igyekszik össze egyeztetni. Mikor pedig mindez le van tárgyalva, a tárgyalás jegyzőkönyve átnyújtatik a közoktatásiügyi miniszternek memorandum alakjában megvalósítás végett. Az évekkell együtt nő a memorandumok száma, a reform azonban egyre késik.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél-6-ig és d. u. 3-5-ig 10 krétt. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krétt. Más időben 50 kr.

Szeptember 4. Értekezlet az orvos-kongresszus ügyében d. u. 5 órakor a városházán.

Szeptember 6. A kath. kör választmányi ülése d. u. fél 6 órakor.

Szeptember 6. A város közigazgatási bizottságának ülése d. u. 3 órakor a városházán.

Szeptember 8. A Dóri arckép zsűrijének ülése d. e. 10 órakor a városházán.

Szeptember 13. Városi közgyűlés d. u. 3 órakor a városháza nagytermében.

* **Fráter Imre a kuriánál.** Mint irtuk, az igazságügyminiszter Fráter Imrét, a nagyváradai kir. ítélőtábla egyik kiváló bíróját kiegészítő bírál berendelte a kir. kuriához. Értesülésünk szerint Fráter Imre a kuria első polgári tanácsába lett beosztva.

* **Még egy Petőfi-ünnep.** Bartók Lajos, a Petőfi Társaság elnöke levelet intézett a *nagykárolyi Kölcsey-egylet*hez, melyben azt az eszmét veti fel, hogy még e hó folyamán Erdődön és Koltón országos jellegű ünnepélyt kívánnak rendezni, mint azokon a helyeken, a hol Petőfi életének legboldogabb korszakát élte. A választmány azonban, tekintve a számtalan akadályt, mely az erdődi ünnepség elé háramlana, az ünnepély főpontját Nagykárolyba kívánja áthelyezni. Ily értelemben kereste meg a Petőfi Társaságot is. A tervezet szerint délelőtti ünnepélyes közgyűlés, délben társasébed, este a színházban diszeldadás, utána pedig táncestély lesz. Együttal emléktáblával jelelnék meg azokat a házakat, a melyekhez Petőfi-emlékek fűződnek, így: a régi kaszinó épület, a volt Térey-ház (most leányiskola) és a volt Szarvas vendéglő (most városháza).

* **Főherczegek Budapesten.** Ferdinánd toscánai nagyherczeg tegnap délután 1 óra 45 perczkor a bécsi gyorsvonattal Budapestre érkezett s miután a pályaudvari vendéglőben megebedelt, 2 óra 35 perczkor a kassai gyorsvonattal Gödöllőre utazott. — Klotild főherczegnő, Károlyi grófné udvarhölgye kíséretében tegnap este 9 óra 20 perczkor Budapestre érkezett s 10 órakor az aradi gyorsvonattal tovább utazott Kis-Jenőre, a hol a megboldogult László főherczeg emlékére ma rekviemet tartanak az ágyai kápolnában.

* **Előkészület az orvos-kongresszusra.** Az országos orvos-szövetség nagyváradai kongresszusa ünnepélyt rendező bizottságának tagjait tisztelettel felkérem, hogy tanácskozás végett 1899. évi szeptember hó 4-ikén, hétfőn délután 5 órakor a városháza kis tanácstermében megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1899. szeptember 2. Mezey Mihály, bizottsági elnök.

* **A színház szinpad-gépezete.** Az építés alatt álló nagyváradai színház gépezeteire kiirt pályázatban az összes gépezeti berendezés költségeit 9500 frtban állapították meg s irták ki. A pályázatra felhívták a budapesti szivattyu és gépgyár részvénytársaságot, a ki ajánlatában 9936 frtért hajlandó a szinpad gépezetét a tervek szerint elkészíteni. A színház építésére felügyelő bizottság megkereste a részvénytársaságot, hogy a pályázatban kitett összegért készítse el a gépberendezést. A szivattyu és gépgyár részvénytársaság már válaszolt a megkeresésre s kijelenti, hogy ajánlatában a legolcsóbb árákig lement s így azokat már nem mérsékelheti. Különben is csak 436 forinttal magasabb az ajánlata, mint a pályázatban kiirt összeg.

* **7000 forintos pályázat.** A Nagyváradon felállítandó kir. főügyészség részére szükséges butorok és felszerelésekre már kiirták a pályázatot. A szükséglet mintegy 7000 forintra van felvéve. Felhívjuk az illetékes nagyváradai iparosokat és kereskedőket, hogy el ne mulasszák a pályázatban való részvételt. Minek jöjjön ide idegenből vállalkozó, mikor a nagyváradai e nembeli fejlett ipar teljesen megfelelhet a kívánalmaknak.

* **A mezőtelegdi gyilkosság.** Tegnap számmunkban hirt adtunk már arról a párját ritkító gyilkosságról, melynek Nyegrucz Péter borosteleki erdőőr esett áldozatául. A kézrekerült gyilkos mindent bevallott, valamint azt is, hogy véres tettének oka a régi idő óta húzódo mérges viszálykodás. A meggyilkolton megejtendő rendőri bonczolás megejtésére a tegnapi nap folyamán Bige Gyula vizsgálóbíró és dr. Grósz Menyhért törvényszéki orvos Mező-Telegre utaztak.

* **A köztér gondozása.** Nagyváradi városi közgyűlése az összes városi parkok és utcái ültetvények gondozásával, kezelésével a lövölde egyesület kebelében fennálló Rhédey-kerti felügyelő-séget bizta meg s ezért évi 6000 frt összeget biztosított a kertfelügyelőségnek. *Szokoly* Tamás törvényhatósági tag felelőssége folytán a belügy-miniszter a közgyűlés határozatát feloldotta s utasította a várost a parkok és ültetvények házi kezelésére. A közgyűlés azonban ismételve felírt a miniszterhez, hogy hagyja jóvá a város és a lövésze-gyület között kötött szerződést. A lövésze-gyület kertfelügyelő-sége most benyújtotta a számlát a tanácshoz, az eddig teljesített munkálatokról. A városi tanács tegnap foglalkozott ezzel a dologgal s kimondotta, hogy a házi kezelésért nem vállalja magára a felelősséget, hanem a 6000 frt keretében utalványozza ki a kertfel-ügyelő-ség részéről teljesített további munkála-tokért a díjakat. *Komlóssy* József gazdasági tanácsnok különvéleményt jelentett be.

* **A közkórház ügyei.** Biharvármegyei közkórházának választmánya tegnap ülést tar-tott a megyeházán. Jelen voltak: Szunyogh Péter alispán, dr. Wallner Ödön, Gálbory Sámuel, Miskolczy Árpád, Örley Kálmán, He-gyesi Márton, dr. Popovits György, dr. Fráter Imre, Széchenyi Jenő, Szárthory Endre, Zigre Miklós, Czifra Gerő, Keszthelyi Zoltán. Fon-tosabb tárgya nem volt az ülésnek. Az aszta-los, kőműves és lakatos munkálatokat kiadták, míg a különféle cikkek szállítására új árlejtés lesz. Egy küldöttséget biztak meg, hogy a fel-tételeket állapítsa meg s tartsa meg az ár-lejtést.

* **Tartalékosok bevonulása.** A hadapród-iskola építése folytán felszabadult régi járvány-kórház nemsokára ismét benépesül. Nagyváradi város tanácsa október elsőtől átengedte 800 tartalékos katonának, a kik kiképzés végett vonulnak be két hónapra. Azt kötötte ki a ta-nács, hogy az épületeket teljesen jó állapotban bocsássa vissza a katonaság.

* **Nyílt kérelem a városi katonai-ügy-osztály vezetőjéhez.** Eddig az volt gyakorlatban, hogy az átvonuló nagygyakorlatra behívott ka-tonaság, ha polgárokhoz lett elszállásolva, a szállásadónak arról ugynevezett szállás-czédulát adtak, vagyis azokat a szállást bementő rendőr kézbesítette, a szállást adók pedig tetszésük szerint jótékony célra elajándékozták. Az utolsó beszállásolásnál, bár többen kérték, szállás-czédulát nem kaptak. Több városi polgár figyel-meztetése folytán felkérem a városi katonai-ügyosztály vezetőjét, hogy a beszállásolt katonák után a szállás-adót megillető szállás-pénzről a czédulákat úgy mint eddig, kiosztatni szivesked-jék és ne várják, hogy azokat az illetők rekla-málás útján kaphassák meg. Nagyváradi, 1899. szeptember 2. *Bertsey* György.

* **Hidegser-utcai állapotok.** Tudvalevőleg Váradon az emberiség, ha jó levegőt akar színi, a hegyek felé veszi útját, annál is inkább mi-vel a közeli hegyek felé veszi útját, annál is inkább mivel a közeli hegyekben igen sok nyaraló van. Ezek legtöbbször az ut Hidegser-utcán vezet, a mely utnak még az a tulaj-donsága is meg van, hogy egyenest a Fő-ut-czába nyílik. Ha más nem, ez okvetlenül meg-kíváná, hogy járható ut legyen. Ez pedig ki van zárva. Mert ha az ember, belép ebbe az utcába, kénytelen rögtön vagy visszafordulni, vagy zsebkendővel erősen befogni az orrát meg a száját. Oh igen, nem az ut rossz-sága, mert az még tűrhető, eltekintve nyáron a hatalmas portengertől, télen a tengernyi sártól. hanem — az illattól. Mert a biharmegyei közkórházban összegyűlt mindenféle bűzös, piszkos folyadék a Hidegser-utca alatt levő csatornán esőre-

dezik a Páris-patakba és hogy ezt a hivatását csakugyan teljesíti, arról egy nyitott kanális nyílás tesz tanubizonyosságot. Itt adja ki aztán teljes erejéből bódító illatát a kanális, a melyet érzékeny ember bizony nehezen szívlelhet. De ha még csak ez lenne! A Páris-patakban össze-gyűlt és folyásában megtorlódtott mindenféle sőpredék, szintén versenyre kél a kanális kellemességeivel, úgy, hogy ember legyen, a ki el-tud legalább is a vasuti hidig jutni. Két oldalt a szédítő bűz, szembe és hátul a felvert por, kell-e ennél több óh nyaraló és Hidegser-utcán lakó közönség. Igaz, hogy a jókedvű város, ki-tisztította a Páris-patak medrét, de ez csak annyiban használ, hogy most akadálytalanul szállhat fel az illat, míg eddig a laboda és bü-rök levelek némileg gátolták magasra haladá-sában. A Hidegser-utcai lakók idylli álla-potát növeli még az a körülmény is, hogy a Waldman-féle telken minden kis porczika hely telve van törékeny és nem törékeny szalmával, úgy hogy egy hatalmas tűzvész előidézésére nem kellene egyéb, csak az, hogy egy jó kedvű uri ember elszíván cigarettáját, azt ne az utcán, hanem a kerítésen át dobja el. Egyebekben ajánljuk ezeket az egészség és rendőriügyi dolgokat az illetékes körök figyelmébe.

* **Érthetetlen miniszteri leirat.** Már több-ször megemlítettük, hogy mily káros hatással vannak a nagyváradi piacra s mennyire meg-drágítják az árakat a püspöki-i és bihari kofák, a kiknek otthon nem terem semmi, hanem naponként üres kosarakkal bejönnek Nagyváradra és itt jókor reggel összevásárolnak mindenféle élelmi cikkek. Pinczékben és más helyisé-gekben aztán lerakják az összevásárolt porté-kát és egész nap árulnak azokból, részint a piacokon, részint házalnak az utcákon. A rendőrség kinyomozta Kohn Ferenczné és Patnik Jánosné bihari lakosokat, a kik szintén ilyen üzleteket csináltak Nagyváradon s kitiltotta őket a nagyváradi heti vásárokról. A két bihari kofa a rendőrség ezen helyes intézkedése ellen a belügyminiszterhez felelősséget. És meglepő, a mit a miniszter e tárgyban Nagyvárad váro-sához leirt. Felvilágosítást kér arra nézve, hogy mi az az elővásárlás? Mi alapon tiltja ezt el a rendőrség? Van-e erre nézve kormányhatósági jóváhagyás? A felelet igen egyszerű ezekre a kérdésekre. Az elővásárlást ösmerik és tiltják a fővárosban is és úgy Nagyváradon, mint Bu-dapesten a legutolsó rendőr is tudja az elővásár-lás magyarázatát s bizonyára ismerik annak káros hatását a vásárló közönségre. Tiltja pedig ezt sok helyen és így Nagyváradon a kormány által jóváhagyott piaci szabályrendelet. De hát ha a miniszteriumban ezt nem tudják. Nagyvárad város tanácsa mindenesetre meg fogja találni a miniszter részére a felvilágosító magyarázatot. Nagyváradon elég baj, hogy a helybeli kofák a kellőleg meg nem akadályozott elővásárlás által megdrágítják a piacot, leg-alább azok az idegen kofák tartassanak távol a nagyváradi piactól, akik éppen semmi ezimen nem járulnak Nagyvárad város köterheihöz.

* **Gyermek-szerencsétlenségek.** A régi közmondás, hogy fegyver nem való gyermek kezébe — *Szántó* Ferenczékénél is beteljesült *Miklós-Lázaron*. Szántó Béla IV-ik gymnasiumi tanuló, atyja 6 lövetű revolverével játszadozott a tor-nácson, eközben a fegyver eldőrdült s *Juliska* nevű 4 éves testvére éles sikoltással rogyott össze. A nehéz sebesült gyermeket beszállítot-ták a Biharvármegyei közkórházba, hol most élet-halál közt lebeg. — A másik gyermek-szeren-csétlenség *Berettyó-Ujjaluban* történt *Kovács* Ferencz gazdaember házában, a nagymosás al-kalmával. Kovács Ferencz 3 éves Ferencz nevű kis fia a bögrében maradt lugos szódát megitta, ezzel belsőrészét összeégette s a Biharvármegyei közkórházban meghalt.

* **A sertésvásártér rendezése.** A sertés-vásártér, a földmívelésügyi miniszter engedélye folytán, a jövő év május haváig az eddigi te-rületen marad. A városi tanács megbizta *Busch* Dávid főmérnököt és *Rimler* Károly főkapitányt, hogy a területet az állategészségügyi és rendé-szeti követelményeknek megfelelőleg rendezzék.

* **Köszönetnyilvánítás.** A vezetésem alatt álló Nagyvárad izraelita nőegylet nevében indítatva érzem magamat, hogy a folyó évi augusztus hó 31-én, a nőegylet javára rendezett színelőadásért a nyilvánosság előtt is hálás köszönetet mondjak Nagy Bölöny József inten-dáns urnak, akinek egyesületünk iránt már ismét-elten tapasztalt előzékenysége ez alkalommal is lehetővé tette, hogy céljainkat nagyobb mérvben valósíthassuk meg, minthogy az emlit-tett színelőadás jövedelméből 93 frt 90 krt. juttatott egyesületünk pénztárába.

A köszönettel fogadott fenti összegben kívül még felülfizetések által 87 frt 50 krral gyara-podott egyesületi pénztárunk és így a színelőadás összesen 181 frt 40 krt. jövedelmezett pénz-tárunk javára.

A midőn még az alább közölt felülfizetők-nek egyesületünk iránt tanusított kegyességeért szintén hálás köszönetemet nyilvánítom, kérem, hogy egyesületünket továbbra is fogadják kegyes jóindulatukba.

Nagyváradi, 1899. szeptember 2.

Özv. ifj. *Schwarz* *Abrahámné*
elnök.

Felülfizetők névsora: 10 frtot: *Schwartz* *Ber-talanné*. 6 frtot: *Schwartz* *Jakab* (Élesd). 5 frtot: Özv. ifj. *Schwartz* *Abrahámné*, Nagy Bölöny József. 4 frtot: *Berger* *Dániel*, *Levitter* *Miksa*. 3 frtot: *Löwy* *Ignác* (P.-Szöllös), dr. *Kurländer* *Ede*, *Füchsl* *Mór*. 2 frtot: *Deutsch* *J. Kné*, dr. *Mihelfy* *Lajosné*, *Schwartz* *Farkasné*, *Diósy* *Lajosné*, *Wechsler* *Adolf*, Nagyvárad *Napló*, dr. *Berkovits* *Miklós*, *Weisz* *Ernö*, *Andrényi* *Lajos*.

* **Az állati hullák elföldelése.** Az állati hullákat eddig a külváros végén földelték el, de ez a terület már teljesen megtelt és éppen ezért állították fel az állati hullaégetőt. Azon-ban olyan területre is szükség van, ahol a to-vábbra is ássanak el állati hullákat. *Busch* Dávid városi főmérnök javaslatot tett a tanács-nak, hogy ilyen állati hulla elföldelési helyül a *Wolff* korcsma mellett levő területet jelöljék ki. A tanács az egészségügyi bizottságnak adta ki a javaslatot.

* **Borsos hirdetés.** Kolozsvárott történt, hogy az Adóügyi szaklap egy hirdetésért 90 frtot számított fel, holott mástól hasonló nagy-ságu hirdetés közzétételéért 6 frtot vett. Később a 90 frt díjat leszállította 80 frtra s ezért be-perelte Kolozsvár városát. Tódomás vétel végett Kolozsvár tudatta az esetet Nagyvárad város tanácsával, amellyel utasította az adóügyi osztályt, hogy a nevezett »borsos« ujságban ne hirdessen.

* **Eljegyzés.** *Schwartz* Pál nagyváradi születésű, jelenleg budapesti fiatal törekvő nyom-dász a napokban jegyezte el özv. *Császnik* *Netti*, dunaszerdahelyi háztulajdonosnő kedves és művelt leányát: *Janka* kisasszonyt.

* **A hétről.** *Kossuth* F. a Hentzi ügyben nagy interpellációra készül Széll ellen. Ezért is járt Nápolyban, hogy megtanulja a Vezuvtól, hogyan kell *kitörni*.

— Mi a véleményed Pistáról?
— Egy smuczig fráter.
— Mit? Neked se adott kölcsön?

* **Gondos anya:** (a fiához, a ki esik a kar-zatról) Dollikám, vigyázz az ezüst órádra, hogy el ne törjön.

— Mi a manó, te ott hagytad a régi gazdádát?
— Képzeld, le mondott a szivarozásról.

* **Szép tőled,** hogy jogász létetre mégis érdeklődöl könyvek iránt. Adhatok valami hasznos könyvet?

— Igen. A takarékpénztári könyveskedet.

— Mit, maga még köszön annak az embernek, mikor éppen az előbb látta, hogy kidobták.
— Hja kérem, én is ügynök vagyok

— Hogy neveznék dr. *Entz* egyetemi tanárt, ha nagy gourmand volna?
— Dr. *Inyentz!*

Sírfeliratok:

Itt nyugszik HORVÁTH BORBÁLA ártatlan hajadon és HORVÁTH JÓZSEF ártatlan magzatja.	Itt nyugszik KÉKES PÁL élt 27 évet és 24 évet mint férj.
---	---

x Szülők b. figyelmébe! Iskolai idényre fiú és gyermekek teljes felruházására egyedüli bevásárlási hely **Fábray testvérek** dusan rendezett áruházai Nagyváradon, **főútlelet,** **olaszi fő-utca, fiók üzlet:** Zöldfa-utca elején. **Leszállított árak!**

EGYESÜLETEK.

Választmányi ülés a kath. körben.

A nagyváradai kath. kör választmánya szeptember hó 6-án, szerdán délután fél 6 órakor ülést tart.

IRODALOM.

Könyv Nogáll Jánosról. Boldogult Nogáll Jánosról, a nagyváradai I. sz. káptalan nagyemlékü halottjáról igazán el lehet mondani, hogy emléket állított magának *aere perennius*. Emléket állított egyben irodalmi remekműveiről, melyek a Pázmány Péter magyarságával vannak írva; s emléket állított bőkezű jótékony cselekedeteivel, melynek áldásában a jövőben is oly sokan fognak részesülni. Mindazonáltal illő dolog, hogy Nogáll János püspököknek, a kitűnő papnak, a példás életű emberbarátnak az emlékezetét a nyomtatott betű is megőrizze; hogy az irodalomban is méltó munka hirdesse az ő minden tiszteletre méltó nemes tetteit és mintaszerű életét. Ez a célja annak a munkának, mely most készül és legközelebb megjelenik Nagyváradon. Meg lesz írva e munkában Nogáll püspök élete folyása, azokkal az apró epizódokkal együtt, melyekben szívjósága oly érdekesen tükröződik; s megtalálja az olvasó a könyvben Nogállnak, a kiváló egyházi írónak irodalmi méltatását is. A nagyérdékű könyvet **Vucskics Gyula dr., a Tiszántul szerkesztője és Sas Ede, a Nagyvárad szerkesztője** szerkesztik, több jeles világi és egyházi író, köztük **Némethy Gyula dr. közreműködésével.** Reméljük, hisszük, hogy ez a könyv a legszelebb körben, felekezeti különbség nélkül, nagy érdeklődéssel fog találkozni, aminthogy Nogáll püspök emberbaráti cselekedetei felekezeti különbség nélkül szereztek neki mindenfelé igaz tiszteletet.

Dalok. Felkérték lapunkat az alábbi sorok közlésére:

Dalok című verses kötetem a jövő hónap végén fog megjelenni. Miért is felkérem mindazokat, akiknél még gyűjtő-iv van, vagy előfizetni óhajtanak, hogy az iveket, illetve az 1 ft előfizetési összeget czímemre (Posta-utca 364.) mielőbb beküldeni sziveskedjenek. **Papp János.**

Ostorpattogás. Irta: Cenner Lajos.

A munka harmincz humoros karczolatot, adomát, rajzot foglal egybe, 172 oldalon megírva. Alakja 8-ad rétt, papírja, nyomása semmi kívánni valót nem hagy hátra.

Van ember, a ki ha végig nézné a Dréherpalota eltolását, az egész művelet alatt elmulatna azon, hogy a munka vezető mérnöknek görbe az orra, vagy kusza a bajusza; vagy ha a Vaskapu megnyitásánál volna jelen, okvetlen az az epizód ragadná meg, mikor a dísz szónok beszédje közepén eltűszszenténé magát. Elvégre minden komoly dolognak meg van a maga komikus oldala, vagy tarka epizódja s ügyes riporterek fel is használják ezt referádájuk csinosítására, élvezhetőbbé tételére. Ezt nem is fogja rossz néven venni senki, mert komoly dolog komoly megfigyelése egész természetes, de a humorosabb epizód megtalálásához temperamentum kell.

Az ilyen apró humoros karczolatok nagy irodalmi eseménynyé ki nem nővik magukat, de elérik céljukat, ha egy kedélyes órát szereznek.

Ezt a célzt tűzte ki Cenner e munkájával s leszámítva néha megdöbentően merész szó-játékait, egészséges polgári humorával el is éri.

Megrendelhető szerzőnél, Budapest, Szegényház-tér 8. Ára 1 ft 50 kr.

Igazságszolgáltatás.

Kisajátítási tárgyalás. A Bazár-szoros kibővítése miatt elbontandó Weiszlovits és Mayrházak ügyében a nagyváradai kir. törvényszéknél már augusztus hó 28-án megindult a bírói kisajátítási tárgyalás s még mindig nem fejezték be, bár naponként délután tárgyalnak. Arra nézve is külön szakértőket rendelt ki a törvényszék, hogy megállapítsák, vajjon a Weiszlovits-ház ipartelep, vagy iparüzlet-e. Még napokig eltart a tárgyalás.

Zsebtolvaj a turfon. A mult vasárnap, a mikor a királyné díjat futották a lóverseny-téren, a turf ugyancsak népes volt. Legőbb híve Buserlnek volt, de azért a reá fogadók közt is nagy volt a druk. A futás alatt ugyancsak biztatták a favoritot hívei, köztük Tóth László, a ki se látott, se hallott, csak egyre kiabált: Buserl! Buserl! A nagy buzgóság eredményes is volt, mert a jeles ló győzött. De a szerencse közben egy kis szerencsétlenség érte, mert mialatt nagyban drukolt, mellényzsebéből kilopták az óráját.

Majdnem így járt Bódy Károly is, ki a következő futamban nyert és a totalizátornél ácsorgott, hogy a pénzt bezsebelje. A nagy tolongásban ugyanis egyik szomszédja, Kelemen Ferencz kötéltörő legény már leoldotta az óralánczát, de Bódy észrevette s egy hatalmas pofonnal honorálta a vakmerő zsebtolvajt, akit erre letartóztattak. Arra jött e perczen Tóth László s rögtön arra gondolt, hogy az ő óráját is csak Kelemen lophatta el, mert a mikor a királyné-díjért futottak a lovak, épp mellette állt a zsebtolvaj. A büntető járásbírósnál dr. Kürti József bíró ma vonta felelősségre Kelemen Ferenczet.

— Mi a maga foglalkozása? — kérdezte tőle a bíró.

— Köteles vagyok.
— Akkor mi keresete van a lóversenyen?
— Hát csak kiszoktam menni.
— Minek kell odamenni magának?
— Hát »köteles« nem vagyok...
— Persze, hogy maga nem köteles, de zsebtolvaj s órákat »nyerni« megy oda.

A vádlott vakmerően tagad s rátámad az egyik panaszosra, Tóth Lászlóra.

— Hisz magának nem is volt órája! s ugyanezt mondja Bódy Károlynak is

— Hát akkor én mért ütöttem pofon? feleli emez.

Az sem igaz. Magának se volt órája s pofon se ütött.

A vádlottnak, a ki zavarában a pofont is letagadta, Deutsch József tanu mondta ezután a szemébe, hogy de bizony ő is látta, a mint a Bódy óralánczát már az ujaira csavarva tartotta. Erre aztán egy valóságos pofon is elcsattant az arczán.

A Tóth-féle lopás *padja* alól, a mely gyanun alapult, de minden valószínűség sikerült, a bíró felmentette Kelemen Ferenczet. Ellenben a másik lopásért, a mely csütörtököt mondott s tetejébe egy pofont is hajtott. Kürti bíró négy napi fogházra ítélte a szerencsétlen flótást. De ezen az ítéleten nem nagyon busulta el magát Kelemen, mert a négy nap bőven kitellett a vizsgálati fogságból s rögtön szabadult.

A megdézsmált hagyatéék. Langecker András budai korcsmáros bűnügyében folyamatba tett vizsgálat során Puscariu vizsgálóbíró helyettese Polányi dr. már többször kihallgatta a lopás gyanújával terhelt korcsmárost, aki előtt kihirdette mindjárt az első kihallgatás alkalmával a vizsgálati fogságot elrendelő végzést. Langecker megnyugodott a vizsgálati fogság további fenntartásában s nem jelentett be felebbezést. Langecker védője dr. Sik Sándor a ma delelőtt Langeckertől lefoglalt s bírói letétbe helyezett 4660 ft kiutalását kérte a vizsgálóbírótól, aki azonban ez ideig érdemben a kérés fölött még nem döntött.

A nagyváradai kir. tábla elintézett ügyei.

Előadó: Dr. *Járosy Kálmán.*

1080 Schvarecz Simon fia s. t. — Kovács Bálint s. t. — helybenhagyva.

1831 November Lajos — Csepp György s. t. — megváltoztatva.

1847 Herbit Jakab — Adler Anna s. t. — részben megváltoztatva.

1849 Angele és Allerband — Liszt István s. t. — részben megváltoztatva.

1914 Ács Károly — Mayer Károly — rendelet.

1967 Deutsch Jakab — Tanka Gusztáv — megváltoztatva.

1969 Mold József — Tanka Gusztáv — megváltoztatva.

2030 Békési népbank r. t. — Sik Sándor s. t. — helybenhagyva.

Előadó: *Urbán Adolf.*

2199 Ifj. Faragó András testi sértés — helybenhagyva.

2250 Vargha István s. t. lopás stb. — helybenhagyva.

2305 Kovács Gábor magánlak sértés — helybenhagyva.

2399 Gyepes Ferencz s. t. becsületsértés — részben megsemmisítve, részben visszautasítva.

2449 Stern Vilmos testi sértés — helybenhagyva.

2450 Hanekker Antal becsületsértés — visszautasítva.

2384 Ungur Mihály s. t. sikkasztás stb. — helybenhagyva.

SZINHAZ.

Heti műsor.

Vasárnap: d. u. *Bányarém.*
este: *A gésák.*

Hétfő: *A baba.*

Kedd: *Faust.*

Szerda: *A királyné apródja. Megtorlás, Robinzonok.*

Csütörtök: *Arany ember.*

Péntek: *Az unatkozó király.*

Szombat: *Az unatkozó király.*

Vasárnap: d. u. *Gyurkovics Leányok.*
este: *Az unatkozó király.*

F a u s t.

A németeknek egész Faust-irodalmuk van. Költőileg, zeneileg is próbálgatták feldolgozni a kalandos doktor mondáját több-kevesebb sikerrel. Utóljára is a francziák Gounod-ja szégyenítette meg őket, feldolgozva azt zeneileg annyi ábrándos melancholiával, oly szép szentimentalismussal, aminőt a németek benszülöttől sem kívánhattak volna.

Kár volna negyven éves multjának vándorlásait szinpadról-szinpadra az összehasonlító kritika szemüvegével vizsgálgatni; európai híru apparatusal dolgozó dalszínházak illuzióteljes előadásait ne kívánjuk a fabódéba varázsolni, sőt azon se sajnálkozunk, hogy a legtöbb fényt szóró jeleneteket (pl. Valpurg éje) teljesen elhagyták. Nekünk jól esik így is hallani Faustot, zenéjét szemképráztatás nélkül.

E tekintetben pedig már csak elég élvezetet szerzett *Stefanidesz* karnagy magával a zenével, a soloszereplők énekükkel.

Wlassák Vilma (Margaréta) gyönyörű hangja szépen szólalt meg, a szerelem sutogásában ép úgy, mint megrázó drámai jelenetekben.

Fehér (Mephistopheles) erőteljes baritonjához ez estén már határozott játéka is szépen simult hozzá.

Mezei (Faust) ha a hőstenort igénylő részletekben kevesebb erőt fejtett ki, de olvadozó lírikus hangon kifejezéssel tud énekelni s e tekintetben az ő alakításához is örömmel tapsoltunk.

Turchányi Olga Siebelt, *Mányai* Zsigmond Valentet énekelte.

Három premiére. Szerdán 3 egy felvonásos darab kerül bemutatásra, melyek közül közelebről érdekel bennünket *Szathmáry* Zoltánnak *Megtorlás* cz. drámája. A szerző, a ki a szépirodalom terén már is jelentékeny sikereket aratott — figyelemre méltót irt e darabjában is, melyet érdekes mese, poétikus szép nyelvezet és sok erő jellemeznék. — *Fái*, Szeréna, a főszerepben, továbbá *I. Vásárhelyi* Vilma, *Bihari*, *Bónis*, *Tompa* és *Vágó* buzgolkodnak a sikerért.

A *királyné apródja* egy poétikus apróság, remek vers sorokban megírva. *Robinsonok* pedig egy bájos kis vigjáték, telve sziporkázó szellemmel és ötlettel. Mindkét darab szerzője *Makai* Emil, az ifju nemzedék legkedveltebb költője. A három apróság a leggondosabb előadásban kerül színre.

Az ördög pirulái foglalkoztatják most a színház összes technikai személyzetét. A szinpadon furnak, faragnak és ásnak, hogy a bohózatos látványosságnak helyet csináljanak. Holnap megérkezik a színház főgépésze Kolozsvárról, kinek utmutatása és felügyelete alatt készül a kiállítás gyors tempóban, hogy azután a szinpad próbákat is megkezdhessek.

A *gésák* kerül ma vasárnap ez idényben *utólszor* színre. A népszerű operettben lép föl *Szekely* Irén szabadsága után először.

REGÉNY-CSARNOK.

NEM HIÁBA.

Irta: Neldegg, fordította: Szirtes. 91

Mari visszatért szobájába; szomorúan és leverten ült az ablaknál és tanácskozott önmagával, vajjon mit kezdjen, mit határozzon? Önérzete nagyon ki volt fejlődve, igen felháborodott azon bánásmód miatt, melyben az imént részesült és a jogtalan vád miatt, melylyel illették. Szíve sajgott a fájdalomtól, midőn arra

gondolt, hogy az utóbbi napok jelenetei ismétlődhetnek és ő kénytelen lesz távozni a házból. Így gondolkozott, tépelődött, könnyek pergették arcáról, midőn dr. Ganermann látogatását jelentették neki. Nem is jöhetett volna alkalmasabb időben, legalább megszakította szomorú töprengéseit.

A kisasszony örömmel sietett Ganermann elé, de valósággal megijedt, midőn sovány alakját meglátta. Mennyire megváltozott utolsó találkozására óta!

— Igen fontos beszélni valóm van kegyeddel, kisasszony.

— Velem, doktor ur?

— Igen; első sorban ki kell jelentenem, hogy megtudtam igazi nevét.

A leány vérvörös lett.

— Doktor ur, az én nevem valósággal Rodenau.

De az nem teljes neve. Kegyed Willanovitz-Rodenau bárónő, Willanovitz-Rodenau János báró és Burgdorff grófnő egyetlen leánya. Kedves atyja Dobrovin ura volt, ugy-e bár?

— Mindezt nem tagadhatom, de csak kellemetlenséggel járna, ha felfedezném nemes származásomat. Atyám nem használta rangját, miután körülményei rosszra fordultak; nekem nincs okom másképp cselekedni.

— Itt, Heisterberg grófnéval szemben csak nem lehet oka származását titkolni?

— Nem, nem, nem! — szölt érthetetlen tüzzel. Ebben a pillanatban épen nem fedezte volna fel a grófnéval igazi nevét.

— Nem, ő nekisem szabad megtudnia; ki tudja, mire magyarázná?

— Erről nem akarok vitatkozni bárónő. Azért jöttem tulajdonképen, hogy fontos iratokat juttassak kezébe, melyeket egy haldoklótól vettem át, aki bocsánatáért esdekel.

— Az a haldokló bizonyos, Steinfeldner lehetett, — mondá igen komolyan.

— Az volt; szörnyű aggodalmak között halt meg, szeretett volna mindent jóvá tenni.

— Jóvá tenni! — ismételte Mari a legnagyobb keserőséggel; — anyámat megölte a bu, atyám nyomorba jutott általa... mit használ késő bánata? Amit ő tett, azt sem megbocsátani, sem jóvá tenni nem lehet.

— Nem tudna neki megbocsátani? — kérdezte Ganermann csalódottan.

A leány néhány pillanatig némán tekintett maga elé.

— Mindennap imádkozom azokért, a kik vétettek ellenem; de hogy milyen nehéz ily borzasztó jogtalanságot minden utógondolat nélkül megbocsátani, azt csak az tudhatja, aki hasonló helyzetben volt... de meg akarok neki bocsátani, mert nagy volt a bánata... és nem csak ő a hibás...

— Tájékozva van teljesen Dobrovin eladásának körülményeiről?

— Nem hinném. Én akkor még gyermek voltam és néhány év múlva elhalt az anyám. Atyám pedig csak ritkán beszélt a multtól és olyankor is olyszenvédélyesen, hogy mindannyiszor megijedtem. Vakon bizott volt Steinfeldnerben, épen azért engesztelhetetlen volt haragjai; valóságos dühbe borult, ha szóba került az ő neve és...

(Folyt.köv.)

A Dreyfus-ügy tárgyalása.

Legujabb szenzáció az, hogy az újabb tanúk közt ki fogják hallgatni *Ormescheville* alezredest, aki az 1894-iki pörnek előadója és *Brisset* őrnagyot, aki a pörben vádló volt.

Mai távirataink a következők;

A tárgyalás.

Rennes, szept. 2. A mai tárgyalás során *Hartmann* őrnagy folytatta vallomását. Véges végig Dreyfusra nézve kedvezően vall. *Hartmann* vallomása közben erős vitába keveredett *Deloye* tábornokkal. *Deloye* tudniillik azt jegyezte meg hogy *Hartmann* hypothesisokkal dolgozik.

Jouast elnök *Havet* tanárt szólítja a sorompó elé. *Havet* a tudományos akadémia

tagja. Szerinte a borderó senki mástól, mint Eszterházytól nem származhatik.

Carrière kormánybiztos zavarba akarja a tanut hozni és azt kérdi tőle, hogy nem volt-e már korábban a teremben?

Havet nyugodtan felel: Nem! csak azóta vagyok itt, mióta beidéztek.

Páris, szept. 2. A lapok nagyobb része azt hiszi, hogy Guérinek ügyében döntő fordulat várható: ezt azzal hozzák kapcsolatba, hogy a laboratórium igazgatója, a prefekturának egy építész és a tüzoltóságnak egy mérnöke szemlét tartott a rue Chabrolban.

Páris, szept. 2. Freycinet levelet irt a Figarónak, amelyben tiltakozik Monod állításai ellen és azt mondja, hogy Monod előtt nem mondott véleményt a Dreyfus-pör kimeneteléről, hanem csak azt a kívánságát fejezte ki, hogy a hadbírószág ítélete adja vissza nyugalma Francziaországnak. Monod ezzel szemben teljesen föntartja azt, amit cikkében állított.

Ny i l t t é r.

Naponta friss ménesi

csemege és gyógyszőlő

Herczeg Sulkovszky termése.

Rohonczy-féle »Tisza-gyöngy«-e

Czukur-Dinnye

a legolcsóbb napi árban.

Ajánlom még tisztán kezelt, természetes

hegyi-boraimat

a következő előnyös árak mellett:

Kitünő asztali ó-bor

literje 32 kr. 100 liter 23 és 24 frt

Magyarádi bor	literje 40 kr.
Magyarádi pecsenye-bor	literje 50 kr.
Asztali veresbor	literje 44 kr.
Ménesi veresbor	literje 64 kr.

Mindenemü üvegelt csemege, aszu és pezsgő borok a legolcsóbb árban.

Gyümölcszállításhoz a legjobb kosarak gyári áron kaphatók.

Egy kosár, 5 kiló csemege szőlő bárhova bérmentve küldve 2 frt.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

Kiváló tisztelettel

MERTZ NÁNDOR,

Nagyvárad, N.-Körös-utca, Mertz-ház.

Telofon-összeköttetés.

3-5

A t. gazdaközönség és termény-kereskedők tudomására hozzuk, hogy Nagyváradon beraktározott gabonanemüekre

előleg-kölcsönt nyújtunk

előnyös föltételek mellett.

Gazdasági és iparbank r. t.

Nagyváradon.

230. 1-1

Minthogy a tavasz előrehaladásával csecsemőt, gyermeket és felnőttest egyaránt fenyeget a járványok veszélye, ismét csak a minden alkalommal hálásan fogadott

M O H A I

ÁGNES-forrásunk

vízének használatát ajánljuk. Egyrészt mert olcsó, igen kellemes és tiszta ivóvíz lévén, a tavaszi és nyári évszakokban kedvelt élvezetszerként szerepel, másrészt, mert dús szénsavtartalmánál fogva, specifikus óvószer is a tífus, cholera és a gyermekek tífoid-szerű tavaszi-nyári hasmenése ellen. Ehhez járul még, hogy a csecsemőt is megvédi az ilyenkor nagyon veszélyes hurutos bélbántalmak ellen, míg szoptatója e víz használata folytán nagyon kedvező összetételű és bőséges tejet nyer. A már meglévő gyomor- és bélhurutot gyermekekénél és felnőtteknél gyógyítja. Kellemesen hatván be szénsavánál fogva a gyomor és bél idegeire; a gyermekek lázas megbetegedéseinek pedig nélkülözhetetlen, hűtő húgyhajtó és a szomjat csillapító hatásánál fogva.

— Kedvelt borvíz. —

A mohai Ágnes-forrás
kezelősége.

Főraktár:

Édeskuty L.

cs. és kir. udvari szállító

BUDAPEST, V., Erzsébet-tér 8.

Kapható minden gyógytárban,
fűszerkereskedésben és vendéglőben.

TAVIRATOK.

A szegedi kiállítás.

Szeged, szept. 2. (Saj. tud. táv.) A szegedi kiállítás megnyitásának előünnepsége ma ment végbe. Darányi Ignác földművelésügyi miniszter ma délben érkezett Szegedre Kiss államtitkár kíséretében. Az állomáson tiszteletére megjelent a kiállítás igazgatósága. Egy óraker a Vigadó nagytermében az újságírók tiszteletére egy 200 teritékű lakoma volt, melyen a fővárosi és vidéki sajtó nagy számban volt képviselve. A sajtót Bokor tanácsos üdvözölte hangulatos szavakban. Ennek nyomán még igen sok felköszöntő hangzott el.

Ezután a sajtó képviselőinek megmutatták a kiállítást. Délután nyitotta meg Hock János a közművelődési palotában a képtárlatot.

József főherceg a kiállítás fővédnöke este 6 óraker érkezett meg. Az állomáson Szeged város polgármestere üdvözölte s ezután a város gyönyörű négyes fogatán hajtatott be. A merre csak ment a főhercegi fogat, mindenütt a nép ezreinek üdvözlőfogadta. A kiállítást a főhercegi fővédnök holnap d. e. 9 óraker fogja megnyitni.

Magyar hajógyár.

Budapest, szept. 2. (Saj. tud. táv.) Martinovich osztrák hajógyáros ajánlatot tett a magyar tengerészeti hatóságnak, hogy a lussinpiccolói hajó-építő telepét, mely a legnagyobb osztrák hajógyárak

egyike, áttelepíti magyar területre. Feltétele egyedül az, hogy az állam a volt portorói hajóépítő telepét czéljaira engedje át.

Gyilkos ügyvéd.

Bécs, szept. 2. (Saj. tud. táv.) Schiestl Vilmos bécsi ügyvéd nővérét Poosinak Máriát, aki egy gazdag közjegyző özvegye, bátyja lakásán agyonlőve találták. A dusgazdag özvegy ma reggel érkezett Styriából, hol nagy kiterjedésű birtokai vannak, fivéréhez. Az ügyvéd nagymérvű tőzsdeveszteségeit akarta nővérelével kifizettetni. A pénzkérdésben azonban összeveszték s az ügyvéd dühében háromszor nővéreire lőtt. A lövések halálosak voltak s a nővér meghalt. Az ügyvéd a gyilkos tett után eltűnt, valószínűnek tartják, hogy öngyilkos lett.

Bécs, szept. 2. (Saj. tud. táv.) A Schiestl ügyvéd gyilkossági ügyében megindított vizsgálat arra enged következtetni, hogy nővérét annak beleegyezésével lőtte agyon. Schiestl dr. a rémtett elkövetése után hosszabb ideig irodájában dolgozott s csak este távozott el hazulról.

Bécs, szept. 2. (Saj. tud. táv.) A bécsi esti lapok jelentései szerint Schiestl dr. ügyvéd holttestét a vasuti alagutban borzasztóan megcsonkítva megtalálták. Az ügyvéd az alagutba rohanó gyorsvonat elé vetette magát.

Jókai E. Kovács árváiért.

Budapest, szept. 2. (Saját. tud. táv.) Jókai Mór nem rég levelet írt az E. Kovács Gyula szoborbizottsághoz, melyben ajánlja, hogy a gyűjtést fordítsák inkább az elhunyt színművész árváinak fölsegélyezésére. Ezen irányban kezdte meg ő is az akciót, a midőn felhívást bocsátott ki a magyar sajtóhoz a gyűjtés megindítására.

Ítélet a Dreyfus-ügyben.

Rennes, szeptember 2. A Dreyfus-ügyben az ítéletet csütörtökre várják.

Hajózási egyletek kongresszusa.

Pozsony, szept. 2. (Saját tud. távirata.) Az osztrák-magyar behajózási társulatok kötelékének kongresszusa Budapesten holnap veszi kezdetét. A kongresszusra érkezett 200 külföldi vendéget a magyar hajózási-egyletek és Pozsony városa ünnepélyesen fogadta. Üdvözlő beszédek mondtak Pozsony város polgármestere és Malleskovits államtitkár, mire Proskovetz reichsrathi képviselő válaszolt. Este nagy diszvacsera volt. (Magy. Táv. Iroda.)

Transzvál.

London, szept. 2. Most hozták nyilvánosságra az angol és a transzváli kormány között váltott táviratokat. A transzváli kormány augusztus 21-én kelt táviratában a burók részéről ajánlott engedélyeket kifejezetten attól tette függővé, hogy Anglia jövőre ne avatkozzék bele a köztársaság ügyeibe és mondjon le a szucerénitásról. Chamberlain augusztus 28-án kelt táviratában azt válaszolta, hogy az angol kormány nem mondhat le az egyezmény értelmében őt megillető jogokról, sem ki nem vonhatja magát minden civilizált hatalmasságnak az alól a kötelezettsége alól, hogy külföldön lévő állampolgárait minden igazságtalanság ellen megvédje. A távirat azt mondja továbbá, hogy még több más vitás pont van, amelyek nem intéződnek el azzal, hogy az uitlaneraek politikai képviselőket adnak és nem is alkalmasak arra, hogy választott bíróság

utján döntsessenek el. Ezeket a kérdéseket közösen kellene rendezni és épugy, mint a választott bíróság kiküldésére vonatkozó előterjesztéseket, a javaslatba hozott fokvárosi értekezleten elintézni.

Pretória, szept. 2. Fischer ismét ideérkezett és a kormányval tárgyal a politikai helyzetről. A kormány kívánságára a volksraad hétfőre halasztotta a két kormány között folyt táviratváltás további tárgyalását. A volksraadnak tegnap este tartott zárt ülése csak rövid ideig tartott, állítólag azért, mert a Chamberlain táviratára adandó válasz még nem készült el.

Pretória, szept. 2. Kétszáz német alattvaló gyűlést tartott és elhatározta, hogy a transzváli kormányt támogatja, de háboru esetén maguk választotta vezérek alatt akarnak harcolni. (Magy. Táv. Iroda.)

Színház felavatás Krisztiániában.

Krisztiánia, szept. 2. Tegnap este avatták fel a király jelenlétében a norvég nemzeti színházat. A diszeloadáson a skandináviai és külföldi művészetnek, irodalomnak és sajtónak számos képviselője volt jelen. Ott volt Ibsen és Björnson is. A királyt megérkezésekor lelkesen fogadták. (Magy. Táv. Iroda.)

A pestis.

Páris, szept. 2. A Havas-ügynökségnek jelentik Oportóból: Tegnap itt három újabb pestises megbetegedés fordult elő. (Magy. Táv. Ir.)

Nagy bányaszerencsétlenség Japánban.

London, szept. 2. A Reuter-ügynökségnek azt jelentik Jokohámából, hogy Besi-Tikokuban egy bányát elöntött a víz és 600 ember elpusztult. (Magy. Táv. Ir.)

A czári pár utazása.

Pétervár, szept. 2. A czári pár tegnap délután három leányával az Alexandria gőzhajón Péterhofból Kronsstadba utazott és ott a Standart hajóra szállt, a mely ma délelőtt elindult. (Magy. Táv. Ir.)

A san-domingói forradalom.

San-Domingó, szept. 2. Az ideiglenes kormány Cibaot választotta székhelyül. Jimenez ma Puerto-Flatába érkezik. (Magy. Táv. Ir.)

A montenegrói fejedelem Konstantinápolyban.

Konstantinápoly, szept. 2. A montenegrói fejedelmi pár részt vett a szelámikban és azután a szultán társaságában a szultán pavillonjából végig nézte a csapatok fölvonulását, amelyben ezuttal három császári herceg is részt vett. A szultán egy hátaslovat ajándékozott Mirkó hercegnek. (Magy. Táv. Ir.)

SZERKESZTOI POSTA.

N. J. Helyben. Utána jártunk a dolognak s az eredmény a következő: A nevezett intézetben az elemi iskola I. és II. osztályában egész évre 3 frt a tandíj, a III. és IV. osztályban 4 frt, a polgári leányiskolában pedig 12 frt. A belső növelésben magasabb díjak vannak, aki oda akarja adni gyermekeit, fizessen többet.

KÖZGAZDASÁG.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, szeptember 2.

Az irányzat szilárd.

Osztrák hitel	829.—
Magyar hitel	469.—
Allamvasut	768.—
Rimamurányi	544.—
Magyar jelzálog	244.50
Salgótarjáni	331.—
Wagon-kölcsön	623.—
Villamosvasut	225.—
Magyar leszámítoló	353.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	404.50
Kereskedelmi	101.50
Délvasut	65.08

Bécs, szeptember 2.

Az irányzat szilárd.

Osztr. hitel	385.—
Magyar hitel	389.75
Allamvasut	350.1/2

Határidők.

Budapest, szeptember 2.

Készaru buzában az irányzat szilárd volt, és 15,000, mm. forgalom mellett az árak — krral magasabban jegyeztettek.

Buza októberre	8.44
Buza áprilisra	8.74
Tengeri szept.	4.88
Uj tengeri	5.14
Rozs okt.	6.64
Zab okt.	5.27
Káposzta, repeze, aug.	11.80

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. szeptember 2-án	
Magyar aranyjárdék 4%	117.75
Magyar koronajárdék	95.60
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,1/2%	120.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2,1/2%	100.50
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	93.50
Italmérségi jog megváltási kötvény	99.75
Horváth-szlavón földterhermentesítési kötvény	96.—
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	161.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	139.50
Osztrák járadék papírban	100.—
Osztrák járadék ezüstben	100.—
Osztrák járadék aranyban	118.—
Osztrák korona járadék	99.75
Osztrák államsorsjegyek	137.50
Osztrák magyar bankrészevény	9.00
Magyar hitelbankrészevény	391.—
Osztrák hitelintézeti részvény	385.25
Párisi vista	350.75
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	9.56
Németbirodalmi márka	58.93
London vista	120.60
20 márkás arany	11.76

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Ma vasárnap, szeptember hó 3-án, a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével: Délután fél 4 órakor. Fél helyárral.

Bányarém

vagy:

Mátyás az igazságos.

Hajdankori néprege dalokkal és tánczszal 3 felvonásban. Irta: Vahot Imre.

Kezdeté fél 4, vége fél 6 órakor.

Székely Irén föllépte szabadsága után.

Evadbrét 122. szám. Kisbrét 122. szám.
Páros. Páros.

Este 7 órakor. — Rendes helyárral:

ez idényben utólszor:

AGÉSAK

vagy:

Egy japáni theaház története.

Enekes játék 3 felvonásban. Irta: Oven Hall. Zenéjét szerzette: Sidney Jones.

SZEMÉLYEK:

Reginald Fairfax, hajós hadnagy	Kassai K.
Benville) a »Teknyős- békák	Várad Miklós.
Cunningham)	Iványi A.
Grimston) hajón	Heltai N.
Stanley, tiszthelyettes	Korányi Frida.
Vun-Csi kínai, a »10.000 gyönyörűséghez« czimzett theaház tulajdonosa	Nyárai Antal.
Imári Márki kormányzó, rendőr-főnök	Leövey Leo.
Mimóza, theaházi énekesnő	Székely Irén
Aranyvirág)	Miklósi Margit.
Bimbó) gésák	Szabó Ilona.
Aranyhárfa)	K. Biró Anna
Ibolyácska)	Miklósi Mariska.
Julietta, francia leány	Komlósi Emma.
Námi, japán leány	Váradiné
Tekmini, rendőr	Vank I.
Lady Constanze Wyno, utazó angol hölgy	K. Arpási Kata.
Mari Worthington	Hatala Györgyike.
Edit Grant	I. Vásárhelyi V.
Molly Seamure	Turchányi O.
Katana, japán tűzértiszt	Mezei Mihály.
Japániak, gésák, katonák,	

Helyárrak: Alsó páholy 4 forint, felső páholy 3 forint. Támlásszék I—VII. sor 1 forint, IX—XI sor 80 krajczár. Zártszék I, II. és III. sor 60 krajczár. Első emelet I. sor 50 krajczár, második sortól 40 krajczár. földszinti állóhely 40 krajczár. Katona- és diákjegy a földszinten 30 krajczár. Közép karzat 80 krajczár. Oldal karzat 20 krajczár.

Egy szinlap ára a pénztárnál 10 krajczár.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, hétfőn, 1899. szeptember hó 4-én

A BABA.

Operette 4 felvonásban. Irta: Ordonneau M. Zenéjét szerzette: Andrau A.

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Intelligens iri család

a következő tanévre elvállal keresztlény gyermekeket teljes elátásra gondos felügyelet mellett, a háznál társalgási nyelv a német, esetleg minden tantárgyból privátot is kaphat. Ajánlatokat e lap kiadóhivatalába kérek.

217 3—3.

Uj festék gyári raktár!

GALLOVITS M.

N.-Várad, Nagyteleki u. 532 sz. saját ház

A SZOBAFESTŐHÖZ.

Ajánl száraz és olajba tört festékeket Carbolium ház-fedél és kerítés festésre zöld, vörös, barna és természetes, firnisz butor és kocsilackok.

BRONZOK, SZOBAFESTŐ ÉS MÁZOLÓ ECSETEK

és meszelők nagy raktára, különösen nagy raktár szoba-padló-lackokban, 5-féle színben, egy 1 kilós doboz ára 75 kr. Spiritusz szobapadló-lackok citromsárga, narancssárga és ockersárga színekben, a melyek befestés után 1 óra alatt tökéletesen megszáradnak 1 kiló üvegben 1 frt.

Denaturált szesz kapható legolesőbb árban.

Árjegyzék kívánatra ingyen.

Figyelmeztetés! Az üzlet nem a Szent László piac-terén hanem Nagy Teleky-utca

532. sz. a. van, a Biharmegyei Kereskedelmi Banktól a második ház.

167 36—50

Legolesőbb bevásárlás!

Az összes

nép- és középiskolai

tankönyvek

valamint mindennemű papir, író és rajzeszközök a legjutányosabb áron

kaphatók:

SEBŐ J. IMRE könyv- és papirkereskedésében

NAGYVÁRAD, Fő-utca

(Olány-ház)